

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

8.3.2.1./16/I/002

**NACIONĀLA UN STARPTAUTISKA MĒROGA PASĀKUMU ĪSTENOŠANA
IZGLĪTOJAMO TALANTU ATTĪSTĪBAI**

Strūgu iela 4, Rīga, LV-1003, tālr. 67350966, e-pasts: info@832.visc.gov.lv

**48. latviešu valodas un literatūras olimpiādes otrā (novadu, pilsētu vai novadu
apvienību) posma uzdevumi 11.–12. klasei**

Olimpiāde veidota no divām daļām:

1. daļā – jautājumi par kultūru, literatūru un valodu,
2. daļā – pārspriedums.

Pirms veicat uzdevumus, rūpīgi iepazīstieties ar uzdevumu nosacījumiem! **Atbildēs, kur jāieraksta teksts, ievērojiet pareizrakstību! Atbildēs, kur tas nepieciešams, rakstiet pilnu autora vārdu un uzvārdu!**

Vēlam veiksmi un radošus panākumus!

1. DAĻA

2021. gada kultūras aktualitātes Latvijā (17 p.)

1. Izlasiet teikumu un izvēlieties pareizo atbildi!

„Lasītkārais zēns tikko aprijis Pārziņa doto Raini, iepazīnis Poruku.” (A. Akmentiņš)

Šo Pārziņu sauc (1.), kuram 2021. gadā tika svinēta (2.) dzimšanas diena un kurš ir sarakstījis (3.) krājumu „Krāšņatas”.

1.	2.	3.
☐ Rainis	☐ 100.	☐ literāro pasaku
☐ Fricis Bārda	☐ 120.	☐ dzejoļu
☐ Jānis Ezeriņš	☐ 130.	☐ noveļu
☐ Antons Austriņš		☐ stāstu

2. Kura dzimšanas diena 2021. gadā tika svinēta Porukam? Ierakstiet kārtas skaitli ar arābu cipariem!

Atbilde: _____

3. Ierakstiet pareizo atbildi!

Miniet Poruka vārdu nominatīvā!

Atbilde: _____

Nosauciet viņa darbu, kurš ievietots Latvijas Kultūras kanonā!

Atbilde: „_____”

4. Ierakstiet pareizo atbildi!

Miniet autora (-es) vārdu, uzvārdu un darba nosaukumu, kurš (-a) romānu sērijā „Es esmu...” uzrakstījis (-usi) romānu par Poruku! Miniet šīs sērijas autora (-es) romānu, kurš tapis par atmiņu romāna „Pansija pilī” autoru!

Romāna personība	Autora (-es) vārds, uzvārds nominatīvā	Romāna nosaukums
Romāns par Poruku		” ”
Romāns par atmiņu romāna „Pansija pilī” autoru		” ”

5. Ierakstiet pareizo atbildi!

5.1. 2021. gada novembrī 135. dzimšanas diena tika svinēta ievērojamajam režisoram (vārds, uzvārds datīvā) _____.

5.2. Šis režisors 1920. gadā nodibināja vienu no Latvijas teātriem – (1.), ko atklāja ar Raiņa traģēdiju (2.).

1.	2.
☐ Dailes teātri	☐ „Uguns un nakts”
☐ Latvijas Nacionālo teātri	☐ „Jāzeps un viņa brāļi”
☐ Liepājas teātri	☐ „Indulis un Ārija”

6. Ierakstiet atbildes!

Godinot 5. jautājumā norādīto izcilo kultūras personību, rakstniece (vārds, uzvārds nominatīvā) _____ veltījusi lugu „_____”, ko iestudējis režisors (vārds, uzvārds nominatīvā) _____.

7. Norādi divus rakstniekus, kuri tiek atveidoti 2021. gadā demonstrētajā latviešu daudzsēriju filmā „Emīlija. Latvijas preses karaliene”!

- Rūdolfs Blaumanis, Kārlis Skalbe
- Rūdolfs Blaumanis, Andrejs Upīts
- Kārlis Skalbe, Vilis Lācis
- Rainis, Jānis Ziemeļnieks

Latviešu valodas jautājumi (23 p.)

8. Lasiet teikumus! Izrakstiet tabulā darbības vārdu saliktos laikus tādā formā un tādā secībā, kā tie doti teikumos!

„Reizēm naktīs, kad prātā domas ir sarīkojušas frontes līniju, tā bieži stiepjas gar Kluču puiku. Lasītkārais zēns tikko aprijis Pārziņa doto Raini, iepazīnis Poruku.” (A. Akmentiņš)

Dotā darbības vārda saliktā laika forma
1.
2.
3.

9. Lasiet teikumu! Ierakstiet tabulā ar priedēkli atvasinātos vārdus tādā formā un tādā secībā, kā tie doti tekstā!

„Lasītkārais zēns tikko aprijis Pārziņa doto Raini, iepazīnis Poruku.” (A. Akmentiņš)

Ar priedēkli atvasināts vārds teikumā
1.
2.
3.

10. Ierakstiet salikteņus tabulā tādā formā un tādā secībā, kā tie doti teksta fragmentā, un nosakiet to vārdšķiru!

„(.) kāds uz sola divgalvainos ērgļus sakleķerējis, kā lai pārmet, nogaidu labu mirkli, vai nedēļa paiet, mācu klasei par Madernieku, mūsu pašu bagātās zīmes. Atspole atgriežas, es uz to ceru, cenšoties līdzsvarot trako pasauli!” (A. Akmentiņš)

Saliktenis teikumā	Vārdšķira	
1.	☐ lietvārds	☐ apstākļa vārds
	☐ īpašības vārds	☐ saiklis
	☐ vietniekvārds	☐ prievārds
	☐ skaitļa vārds	☐ partikula
	☐ darbības vārds	☐ izsaukmes vārds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

2.	☐ lietvārds ☐ īpašības vārds ☐ vietniekvārds ☐ skaitļa vārds ☐ darbības vārds	☐ apstākļa vārds ☐ saiklis ☐ prievārds ☐ partikula ☐ izsaukmes vārds
----	--	---

11. Nosakiet teikumā vārda *aprijis* leksisko nozīmi! Atzīmējiet pareizo variantu!

„Lasītkārais zēns tikko aprijis Pārziņa doto Raini, iepazīs Poruku.” (*A. Akmentiņš*)

- Satvert un norīt (parasti par dzīvniekiem).
- Ātri, negausīgi apēst (par cilvēku).
- Aizrautīgi, ar lielu interesi uztvert.
- Būt par cēloni, ka (kas) tiek iznīcināts, patērēts.

12. Lasiet J. Ezeriņa noveles „Pundurītis” teksta fragmentu! Pretī pieturzīmes skaidrojumam ierakstiet atbilstošo pieturzīmes numuru!

Un pēkšņi viņam saskrēja asaras acīs, viņš izmetās no klases un paslēpās istabiņā, kurā es tagad sēdu. Te es viņu sastapu (...),¹ pie sienas piespiedušos, un viņš apķērās man,² lūgdamies:

„Nesauciet mani par pundurīti!³” (...)

Tad ieraudams mani pavisam kaktā, viņš čukstēja, ka nekad neizaugs lielāks, ka viņš – ⁴ kropls uz laikiem.

„Un man ir kauns,” viņš turpināja, „un es nezinu,⁵ vai jūs to zināt.”

Pieturzīmes lietojuma paskaidrojums	Pieturzīmes numurs
Neatkarīgas teikuma daļas.	
Rosinājuma teikuma beigas.	
Izlaistas saitiņas vietā.	
Atdala neatkarīgu teikuma daļu no palīgteikuma.	
Plašāka savrupinājuma grupa ar divdabi pamatā.	
Izsaukuma teikuma beigas.	
Vienlīdzīgi teikuma locekļi.	
Divdabja teiciens.	

13. Uzrakstiet dotajam vārdam sinonīmu no J. Ezeriņa noveles „Pundurītis” fragmenta! Ierakstiet to pamatformā, nelietojot pieturzīmes!

Rimts bija mežsarga dēls. Kad viņš pirmo reizi ieradās skolā, mēs visi apbrīnojām viņa mazo augumu. Bet daži teica, ka viņam pašam esot sava bise. Tas viss bija tiesa, un viņš par to saņēma pilnu cienību.

Vārds	Sinonīms pamatformā (Nelietojiet pieturzīmes!)
<i>iegūt</i>	
<i>godbijība</i>	
<i>stāvs</i>	

14. Nosakiet J. Ezeriņa noveles „Pundurītis” fragmentā frazeoloģisko vārdu savienojumu, kas atklāj cilvēka noslēgtību, un izrakstiet to tādā formā, kā tas dots tekstā!

Rimts nelielījās un negribēja, ka to apbrīno un vēro; viņš ierāvās sevī, kamēr sajuta citu skatus; tikai retumis palika tik jautrs, ka vēlās kā kamols pa soliem, līdz ievēlās Marēna kuplos matos.

Atbilde: _____

15. Lasiet J. Ezeriņa noveles „Pundurītis” fragmentu un nosakiet vietniekvārdu skaitu! Rakstiet atbildi ar vārdiem!

Rimts bija mežsarga dēls. Kad viņš pirmo reizi ieradās skolā, mēs visi apbrīnojām viņa mazo augumu. Bet daži teica, ka viņam pašam esot sava bise. Tas viss bija tiesa, un viņš par to saņēma pilnu cienību.

Atbilde: _____

16. Atrodiet J. Ezeriņa noveles „Pundurītis” fragmentā vienu nekārtno darbības vārdu un izrakstiet to pamatformā!

Rimts bija mežsarga dēls. Kad viņš pirmo reizi ieradās skolā, mēs visi apbrīnojām viņa mazo augumu. Bet daži teica, ka viņam pašam esot sava bise. Tas viss bija tiesa, un viņš par to saņēma pilnu cienību.

Atbilde: _____

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

17. Atrodiet J. Ezeriņa noveles „Pundurītis” fragmentā īpašības vārdu ar noteikto galotni un ierakstiet to lodziņā tādā formā, kā tas dots tekstā!

Rimts bija mežsarga dēls. Kad viņš pirmo reizi ieradās skolā, mēs visi apbrīnojām viņa mazo augumu. Bet daži teica, ka viņam pašam esot sava bise. Tas viss bija tiesa, un viņš par to saņēma pilnu cienību.

Atbilde: _____

Jautājumi par J. Ezeriņa personību un daiļradi (16 p.)

18. Ieraksti lodziņos portreta numuru, kurš no attēlos redzamajiem autoriem ir Jānis Ezeriņš, kurš – Andris Akmentiņš!

Jānis Ezeriņš	
Andris Akmentiņš	

19. Ierakstiet pareizo atbildi!

19.1. 1907. gadā ar pseidonīmu _____ iespiests J. Ezeriņa pirmais prozas darbs „Veltas bailes”.

19.2. Nosakiet, kuri no piedāvātajiem vēl ir Jāņa Ezeriņa pseidonīmi!

- Hi-hi, Unus e multus
- Ezers, Post scriptum
- Olivereto, Tāravas Anniņa

20. Izvēlieties pareizo atbildi!

Par izcilāko Jāņa Ezeriņa veikumu novelistikā tiek uzskatīts krājums „Leijerkaste”, kurš kā 1924. gada spilgtākais literārais veikums saņem _____ balvu.

- Annas Brigaderes
- Kultūras fonda
- Raiņa
- Literatūras gada

21. Ar J. Ezeriņu draudzīgas attiecības uzturējuši vairāki laikabiedri. Kuri no viņiem minēti A. Akmentiņa romānā „Meklējot Ezeriņu”?

- Zenta Mauriņa, Rainis
- Leons Paegle, Antons Austriņš
- Saulcerīte Viese, Pēteris Ērmanis

22. Izlasiet A. Akmentiņa romāna „Meklējot Ezeriņu” fragmentu! Romānā tēlotais mazais Haraldīņš vēlāk kļūst par ievērojamu kultūras personību. Uzrakstiet viņa vārdu un uzvārdu nominatīvā!

Es aizjožu pēc vijoles kastes un nočīgāju kaut ko klasisku, Haraldīņš vicina rokas, it kā spēlētu kopā ar mani.

– Tu man derētu par diriģenta palīgu korī, nāksi?

Haraldiņa platās acis iemirdzas spožāk.

Atbilde: _____

23. Ierakstiet pareizās atbildes!

Pāragrās nāves dēļ J. Ezeriņš nepaguva uzrakstīt kādu plašāku darbu, kura prozas žanrs būtu _____ un iecerētais nosaukums – „_____”!

24. Izvēlieties pareizo atbildi!

Novēļu meistarību viņš mācījies, tulkojot Eiropas ievērojamu autoru darbus, no kuriem viens ir „Kentervilas spoks”. Kas ir šā darba autors?

- Edgars Alans Po
- Džovani Bokačo
- Alans Aleksandrs Milns
- Oskars Vailds

25. J. Ezeriņš bija gan rakstnieks, gan skolotājs, kurš veidojis arī mācību līdzekļus. Izvēlieties, kuras mācību grāmatas veidojis Jānis Ezeriņš!

- „Cīruļu koris”, „Valodiņa”
- „Bildu ābice”, „Skolas maize”
- „Skolas bērnu prieks”, „Ābece”

26. Izvēlieties pazīmes, kas vistiešāk raksturo J. Ezeriņa prozu!

1. Darbu centrā tēlotā varoņa rakstura psiholoģija.
2. Pievēršanās cilvēku dīvainībām, dažādiem kompleksiem.
3. Prozas darbi nereti veidoti kā stāsts stāstā.
4. Bieži neparasts, karnevālisks, asprātīgs dzīves tēlojums.
5. Novelē didaktiska, pamācoša izteiksme.

- 1., 3., 5.
- 1., 4., 5.
- 2., 3., 4.

27. Izlasiet J. Ezeriņa noveles „Prinča mantinieks” fragmentu un izvēlieties autora prozai visraksturīgāko pazīmi!

Mana pēdējā portreja taču viņai tā patīk, un nevar būt, ka viņa to nenoglabātu kaut zem sava spoguļa atsperes. Tā kā pēdējās dienās viņa visbiežāk valkāja ne visai aristokrātiskas dzintara krelles, starp kuru dzelteniem medotām bumbiņām atradās kāds vēlāk piekarināts kristalla spraislītis, Čankas kungs vēl otrreiz pacēla dzidro dzintara kaskādi un uzmanīgi apskatīja

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

gandrīz caurspīdīgo stiklu. – Lūk, tur iekšā tomēr kaut kas bij! Uzmanīgāk apskatot, vīrs pukstošu sirdi uzgāja, ka gar slīpējuma malām bij tikko saredzams salaidums. „Nu, protams, tur kaut kam vajaga būt,” smaidīja Čankas kungs un uztraukts taisīja vaļā. Bet te bezmaz visa dzintara straume izlija viņam no rokām: stikla lādītes dibenā gulēja beigta muša...

- Attēlotas cilvēku dīvainības.
- Veidots kā stāsts stāstā.
- Attēlota karnevāliska dzīves epizode.
- Dota didaktiska pamācība.

28. Izvēlieties, kurā no dotajiem vārdu savienojumiem ir epitets!

Mana pēdējā portreja taču viņai tā patīk, un nevar būt, ka viņa to nenoglabātu kaut zem sava spoguļa atsperes. Tā kā pēdējās dienās viņa visbiežāk valkāja ne visai aristokrātiskas **dzintara krelles**, starp kuru **dzeltenī medotām bumbiņām** atradās kāds vēlāk piekarināts kristalla spraislītis, Čankas kungs vēl otrreiz pacēla dzidro dzintara kaskādi un uzmanīgi apskatīja gandrīz **caurspīdīgo stiklu**. – Lūk, tur iekšā tomēr kaut kas bij! Uzmanīgāk apskatot, vīrs pukstošu sirdi uzgāja, ka gar slīpējuma malām bij tikko saredzams salaidums. „Nu, protams, tur kaut kam vajaga būt,” smaidīja Čankas kungs un uztraukts taisīja vaļā. Bet te bezmaz visa dzintara straume izlija viņam no rokām: stikla lādītes dibenā gulēja **beigta muša**...

- dzintara krelles
- dzeltenī medotās bumbiņas
- caurspīdīgais stikls
- beigta muša

29. Izvēlieties, kurā no dotajiem vārdu savienojumiem ir metafora!

Mana **pēdējā portreja** taču viņai tā patīk, un nevar būt, ka viņa to nenoglabātu kaut zem sava spoguļa atsperes. Tā kā pēdējās dienās viņa visbiežāk valkāja ne visai aristokrātiskas dzintara krelles, starp kuru dzeltenī medotām bumbiņām atradās kāds vēlāk piekarināts kristalla spraislītis, Čankas kungs vēl otrreiz pacēla dzidro **dzintara kaskādi** un uzmanīgi apskatīja gandrīz caurspīdīgo stiklu. – Lūk, tur iekšā tomēr kaut kas bij! Uzmanīgāk apskatot, vīrs **pukstošu sirdi** uzgāja, ka gar slīpējuma malām bij tikko saredzams salaidums. „Nu, protams, tur kaut kam vajaga būt,” smaidīja Čankas kungs un uztraukts taisīja vaļā. Bet te bezmaz visa **dzintara straume** izlija viņam no rokām: **stikla lādītes** dibenā **gulēja** beigta **muša**...

- gulēja muša; pukstoša sirds
- pēdējā portreja; stikla lādīte
- dzintara kaskāde; dzintara straume

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

30. Atzīmējiet dzīvnieku rindu, kuri visi atrodami J. Ezeriņa prozas darbu nosaukumos!

- gulbis, muša, blusa, kaķis, kaza
- ēzelis, vērsis, mērkaķis, blusa, pele
- suns, zoss, zirgs, mērkaķis, muša

Valsts izglītības satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbilst
izcilībai

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

A series of horizontal lines for writing.